

Wierzę w Boga Ojca Wszchemogącego.

„Spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę swojej woli, dzięki której ludzie mają przez Chrystusa, Słowo Wcielone, dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami Boskiej natury” (Dei Verbum, I,1).

„Celem roku 1999, trzeciego i ostatniego roku przygotowań, będzie rozszerzenie horyzontów człowieka wierzącego zgodnie z perspektywą samego Chrystusa, perspektywą prawdy o Ojcu, który jest w niebie (por. Mt 5,45)” [Jan Paweł II, List apostolski o Wielkim Jubileuszu Roku 2000 (Tertio Millennio adveniente), 45].

Te dwie powyższe wypowiedzi wystarczająco uzasadniają podjęcie tematu, który powinien nieco przybliżyć rozważaną w bieżącym roku prawdę o Bogu Ojcu. Przedmiotem rozważania tej wielkiej tajemnicy naszej wiary jest teologiczna wymowa i znaczenie odnoszonego do Boga Imienia Ojciec, w tekstach biblijnych, gdzie ono występuje lub jest opisywane.

Otwiera je kilka ogólnych uwag o Imionach Boga w Piśmie św., po nich następują właściwe teologiczne refleksje najpierw o Bogu Ojcu w pismach Starego Testamentu, potem o Bogu Ojcu Jezusa Chrystusa, wreszcie o Bogu, który jest Ojcem uczniów i wyznawców Jezusa Chrystusa.

I. Imiona Boga w Piśmie Świętym

Imię, według poglądów starożytnych Semitów, miało ważne znaczenie, ponieważ określało osobowość i relacje człowieka do innych ludzi i do Boga (imiona teoforyczne). Kiedy Bóg stopniowo objawiał się człowiekowi, przekazywał mu swoje imiona, którymi wyrażał swoją osobową tożsamość.¹

1. Zob. A.M.Besnard, *Le mystere du nom*, Paris 1962; P.van Imschoot, *Name*, w: *Bibel - Lexikon*, wyd. H.Haag, Tubingen 1969, s.1215n; H.Cazelles, *Imię*, *Słownik Teologii Biblijnej*, wyd. X.L-Dufour, Poznań - Warszawa 1973, s.322-

Izrael stosował najpierw ogólnosemicką nazwę El, którą uzupełniano dodatkiem bliżej określającym naturę Boga np. El-Szaddaj „Bóg wszechmogący” (Wj 6,3). Wnet jednak nazwa ta została zastąpiona imieniem Elohim, którego nie znały inne ludy².

Nazwa Elohim ma wyjątkową formę gramatyczną. Jest to liczba mnoga, która ma znaczenie jednostkowe i odnosi się do Boga Izraela, podkreślając Jego moc i doskonałość Jego przymiotów, których nie potrafiłyby objąć rzeczownik w liczbie pojedynczej. Elohim oznacza więc: Bóg nad bogami, Bóg Najwyższy

Szczególne znaczenie ma Imię Boga, Jahwe („Ten, który jest”), objawione Mojżeszowi, które nie ma żadnego odpowiednika w imionach bóstw pogan. „Ten, który jest”, dał się poznać Mojżeszowi, największemu z proroków izraelskich (3,1-17), wyzwolił Izraela z niewoli egipskiej i ustanowił go swoim ludem, wybranym spośród wszystkich ludów ziemi (Wj 6,6-8). Imię Jahwe wyrażało świętość Boga, wywyższonego ponad wszystko, co ziemskie, ludzkie, a więc niedoskonałe. Dlatego Izraelici z czasem nie ośmielali się go wymawiać, nazywając swego Boga Panem³

Dopiero w Jezusie Chrystusie Bóg objawił Jego uczniom i wyznawcom siebie jako Ojca, który jest miłością i pragnie pojednać ze sobą wszystkich ludzi (1 J 4, 16). Imię „Ojciec” nie zostało wynalezione przez ludzi jako analogię do ojcostwa ludzkiego, ale zostało dane przez samego Boga, który od wieków jest Ojcem, dlatego ludzie mogą się stać synami Bożymi. „Ojciec objawia swą głębię Bożego jestestwa i ludziom objawia ich powołanie”⁴.

324; R.Fuller, Imiona i nadawanie imienia, w: Słownik wiedzy biblijnej, red. B.M.Metzger, M.D.Coochan, Warszawa 1997, s. 243.

² P. van Imschoot, Name Gottes, Bibel - Lexikon, s.12,16n; J.A.Emerton, Imiona Boga w Biblii Hebrajskiej, Słownik wiedzy biblijnej, s.241-243.

³ J. St. Synowiec, Na początku. Pradzieje biblijne: Rdz 1,1 - 11,9, Kraków 1996, s.81-82.

⁴ Bóg, Ojciec miłosierdzia. Oficjalny dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, pod redakcją Komitetu Teologiczno - Historycznego Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, Katowice 1998, s.20.

II. Bóg Ojcem Izraela.

Teksty Starego Testamentu dość często nawiązują do prawdy o Bogu, który jest Ojcem Izraela, niekiedy wymieniają imię Ojciec, innym razem kreślą obraz Boga jako troskliwego i mądrego Ojca.⁵

1. Bóg nazywany jest Ojcem samego tylko Izraela. Tylko On jeden został przez Boga wybrany spośród wszystkich narodów świata i stał się ludem Bożym, wyłączną własnością Boga.

Według księgi Wyjścia, Mojżesz miał przekazać faraonowi Egiptu polecenie: „Powiesz faraonowi: To mówi Jahwe: Izrael jest moim synem pierworodnym. Mówię ci: wypuść mojego syna, aby Mi oddawał cześć; bo jeśli będziesz zwlekał z wypuszczeniem mojego syna, Ja ześlę śmierć na twojego syna pierworodnego” (Wj 4,22-23).

Izrael nie docenił dobrodziejstw Bożych, okazał się synem buntowniczym, o czym mówią karcące słowa Mojżesza z księgi Powtórzonego Prawa: „Czyż tak należy odpłacać Jahwe, ludu podły i niemądry? Czyż nie On jest twoim Ojcem, który cię stworzył? On cię uczynił i umocnił: wspomnij na dawne dni, rozważ lata przeszłych pokoleń” (32,6). „Gardzisz Skalą, co ciebie zrodziła, zapomniałeś o Bogu, który cię zrodził” (32,18).

Izrael powinien rozpoznać w swoim Bogu Ojca, który go stworzył, a raczej nabył (qanah), dla siebie, uczynił z niego Naród Wybrany, umacniał go i zrodził go do życia, ratując z sytuacji bez wyjścia⁶.

2. Bóg darzył Izraela szczególną miłością, otaczając go ojcowską opieką, na co zwraca uwagę wiele tekstów prorockich, w których Bóg odnosi się do Izraela jak do syna.

Najwyraźniej mówi o tym prorok Ozeasz, przytaczając następujące słowa Boga: „Kiedy Izrael był jeszcze młodzieńcem, już go umiłowalem i syna swego wezwałem z Egiptu (...)”⁷, to Ja uczyłem Efraima cho-

⁵ H.Ringgren, Ab, w: Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Band I, wyd. G.J.Botterweck, H.Ringgren, Stuttgart .1973, s.16-19;

J.Warzecha, Ojcostwo Boga w Piśmie świętym, w: Abyście znali. Ojca waszego. opracowanie zbiorowe, Poznań 1999, s.19-40.

⁶ Określenia „stworzył” (lub „nabył”), „uczynił”, „umocnił”, „zrodził”, są czasownikami bliskoznacznymi; opisują przywilej wybrania Izraela i opiekę, jakiej udziela mu Bóg.

⁷ Ostatni człon tej wypowiedzi cytuje Ewangelista Mateusz, odnosząc jego treść do Chrystusa powracającego z Egiptu (Mt 1,15).

dzić, brałem ich na ramiona, przyciągałem ich ludzkimi więzami, a były to więzy miłości, byłem dla nich jak ktoś, kto tuli niemowlę do swej twarzy, pochylałem się ku niemu, by go nakarmić (Oz 11,1-4).⁸

Prorok Jeremiasz przypomina ludowi opiekę w czasie pobytu na pustyni, kiedy to Bóg oblubieńcem wyprowadzonego z Egiptu ludu: „Czyż potem nie powinnaś wołać do Mnie: Ty jesteś moim Ojcem, przyjacielem mojej młodości?”(Jr 3,4). Ojciec św. Jan Paweł II nawiązuje do tej wypowiedzi i stwierdzając: „Jest to jakby proroctwo, które doczeka się swego wypełnienia w czasach mesjańskich. Urzeczywistnił je i przewyższył Jezus z Nazaretu, mówiąc o sobie w relacji do Boga jako o tym, który „zna Ojca”, posługując się synowskim wyrażeniem Abba”⁹. W innym miejscu Jeremiasz przytacza takie słowa Boga: „Jestem Ojcem dla Izraela, a Efraim jest moim synem” (Jr 31,9b).

Izrael długo nie odpłacał Bogu należną miłością, ale po powrocie z niewoli babilońskiej, powoli zmieniał swoje nastawienie do Boga, widząc w Nim troskliwego Ojca. Wskazuje na to modlitwa zamieszczona w trzeciej części księgi Izajasza (Tritoizajasz), nazywana niekiedy „Ojciec nasz” Starego Testamentu (BP), gdzie mieszczą się następujące prośby:

„Spojrzyj z nieba i zobacz z przybytku Twojej świętości i chwaly(...). Nie powstrzymuj swego miłosierdzia, boś Ty jest Ojcem naszym. Abraham nas nie chce znać, Izrael (=Jakub) nas nie poznaje: Ty, Jahwe, jesteś naszym Ojcem, naszym Odkupicielem¹⁰: to Twoje odwieczne Imię” (63,15-16). „Wszak Ty, Jahwe, jesteś Ojcem naszym. My jesteśmy gliną, a Tyś jest naszym Twórcą (dosł. Ty nas ulepiłeś), wszyscy jesteśmy dziełem Twoich rąk”(64,7).

Do Boga jako do Ojca Izraela odwoływał się później także Malachiasz, jeden z ostatnich proroków. Walczył on nie tylko o przywrócenie

⁸ Miłość Boga do Izraela ukazują także dalsze słowa Ozeasza, w których prorok stwierdza, że serce Jahwe „wzdryga się” na myśl o niewoli, jaka musi nadejść z powodu grzechów Jego ludu (11,5-9).

⁹ Jan Paweł II, Paweł VI, R. Cantalamessa, Orygenes, Św. Augustyn i inni, Wrocław 1999. s.25.

¹⁰ Wyraz Odkupiciel oddaje hebrajski termin goel. W Prawie Mojżeszowym określał on człowieka, który miał prawo i obowiązek „wykupić” sprzedaną ziemię ubogiego krewnego albo „brata” (kuzyna), który się sprzedał w niewolę (Kpł 25,25n Lb 5,8; por. Rt 2,20; 3,9.12; 4,1-14).

czci Bogu, ale występował także przeciw rozwodom małżeńskim, które rozrywały opartą na miłości wspólnotę małżeńską¹¹:

„Syn szanuje ojca, a sługa lęka się pana. A zatem jeśli jestem Ojcem, gdzież jest należna mi cześć, a jeśli jestem Panem, gdzież bojaźń przede Mną?” (1,6). „Czyż nie mamy wszyscy jednego Ojca? Czyż nie stworzył nas jeden Bóg? Czemuż tedy jeden sprzeniewierza się drugiemu i narusza świętość Przymierza ojców naszych? (3,10).

3. Bóg jest Ojcem, Bogiem Izraela, o którym wspominają także biblijne pisma mądrościowe, z okresu tzw. mądrości teologicznej. Zgodnie z jej założeniami, Bóg, który ma decydujący wpływ na wychowanie zleconego pieczy nauczyciela młodego człowieka. Jest także Ojcem każdego człowieka i Przewodnikiem na drodze do zbawienia.

Pobożny mędrzec wzywa więc ucznia: „Synu mój, nie gardź karzeniem Jahwe i nie lekceważ Jego upomnień, bo kogo Jahwe miłuje, tego napomina, jak ojciec syna, którego darzy życzliwością” (Prz 3,11).¹²

Syrach, który był mędrce, teologiem i komentatorem Pisma, umieścił w swoim dziele przejmującą modlitwę człowieka nękanego namiętnościami: „Któż umieści straż przy moich ustach, i pieczęć roztropności na moich wargach, abym nie upadł przez nie, i aby mnie nie zgubił mój język? O Panie, Ojczy i Władco życia mojego, nie wydawaj mnie ich zamysłom! O Panie, Ojczy i Boże życia mojego, nie dopuść, bym miał oczy wyniosłe, odwróć ode mnie pożądlivość” (Syr 22,27-23,1.4).¹³

Spośród wielu tekstów o relacji, jaka zachodzi pomiędzy Bogiem a Mądrością, na większą uwagę zasługują wypowiedzi takie jak: „On (Bóg) jest Przewodnikiem Mądrości, i wskazuje drogę mądrym (7,15); „Bóg najbardziej kocha tego, kto przebywa z Mądrością” (7.28); „(Mądrość) jest najbliższą towarzyszką Boga i Pan wszystkiego ją umiłował” (8,3). Król Salomon prosi Boga: „Użycz mi Mądrości, która zasiada na Twoim tronie i nie wyłączaj mnie z grona swych dzieci” (9,4).

W komentarzu do biblijnego opisu wyjścia z Egiptu, często jest mowa o Izraelitach jako o synach Bożych (np. 12,20; 16,21.26; 18,13).¹⁴

¹¹ Stary Testament nie stosuje terminu „małżeństwo”, zastępując go określeniem „przymierze” (Ml 2,14; por. Prz 2,17).

¹² Jest to fragment dłuższej nauki mędrca o ścisłym związku, jaki zachodzi pomiędzy mądrością a pobożnością, zamieszczonej w Prz 3,1--26.

¹³ Syrach działał w Palestynie w pierwszej połowie II wieku przed Chr.

¹⁴ Księga Mądrości, napisana po grecku, w Egipcie, powstała w I wieku przed Chr.

Jak stąd wynika, Pisma Starego Testamentu dobrze przygotowały ludzi na przyjęcie prawdy o Bogu Ojcu wszechmogącym, podkreślając Jego moc, miłość do Narodu Wybranego i mądrość.

III. Bóg Ojcem Jezusa Chrystusa.

Zasadniczym przesłaniem teologicznym Nowego Testamentu jest stwierdzenie, że istnieje tylko jeden naturalny Syn Boży, nasz Pan, Jezus Chrystus, który pojednał ludzi z Bogiem i przez Ducha Świętego jednoczy ich z Ojcem w niebie. On sam ujawnił tę prawdę wobec uczniów i w swojej modlitwie do Ojca.

1. Chrystus ujawniał swoją synowską świadomość jeszcze w okresie swojego ziemskiego życia. Kiedy mówił o Bogu, zawsze używał określenia „mój Ojciec”, podczas gdy do uczniów zawsze mówił „wasz Ojciec”.¹⁵ To rozróżnienie występuje wyraźnie w słowach Chrystusa, skierowanych w dniu zmartwychwstania do Marii Magdaleny: „Idź do moich braci i powiedz im, że wstępuję do Ojca mojego i Ojca waszego, do Boga mojego i Boga waszego (J 20,17).

Spośród wielu wypowiedzi Chrystusa na temat swego synostwa Bożego warto przytoczyć tekst z Mt 11,25-27, zwany „hymnem radości u synoptyków”¹⁶: „W tym czasie Jezus powiedział: Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś to przed mądrymi i uczonymi, a objawiłeś ludziom prostym. Tak, Ojcze, bo tak Ci się podobało. Ojciec dał mi wszystko, i nikt nie zna Syna, tylko Ojciec, i nikt nie zna Ojca tylko Syn, i ten, komu Syn zechce objawić.” Wypowiedź stwierdza, że Jezus nie tylko posiada znajomość tajemnic Boga, ale ma także prawo je objawiać. „Jezus odsłania treść tego objawienia: tajemnicę życia Ojca i Syna. Ojciec zna Syna i Syna zna Ojca. To wzajemne poznanie jest doskonałe, wyłączone, jedyne. Bez wątplenia to doskonałe poznanie jest u Jezusa konse-

¹⁵ Rozróżnienie to występuje we wszystkich Ewangeliach; zob. Ojciec „mój” w Mt 7,21; 10,32-33; 11,27; 12,5; 16,17, 26,39.42; Łk 2,49; 22,29; 24,49; J 5,17.43; 6,32.40; 8,19.49.54; 10,18.25.29.37; 14,7.20.21.23; 15,1.8.15.23.24; 20,17; Ojciec „wasz” zob. w Mt 5,16.45-48; 6,1.8.14.15.26.32; 7,11; Mk 11,25.26; Łk 6,36; 11,47.48; 12,30.32; J 20,17.

¹⁶ Zob. I.de la Potterie, *Modlitwa Jezusa (Myśl Teologiczna 6)*, Kraków 1996, s.121; zob. także P.Ternant, *Ojcowie - ojciec*, w: *Słownik Teologii Biblijnej*, s. 625-627.

kwencja Jego boskiego pochodzenia: właśnie jako „Syn” Jezus zna tego, który jest „Jego Ojcem”¹⁷.

Wiele wypowiedzi Chrystusa na ten temat zawiera także Ewangelia Janowa. Oto niektóre z nich: „Ja i Ojciec jedno jesteśmy” (10,30); „Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie” (14,11); „Ja Go (Ojca) znam, bo od Niego jestem (7,29); „Wszystko, co ma Ojciec, jest moje (16,15); „Ja odchodzę do Ojca” (14,12).

W czasie Ostatniej Wieczerzy Filip prosił Chrystusa: „Panie pokaz nam Ojca i to nam wystarczy”. Jezus odpowiedział: „Filipie, tak dawno jestem z wami i jeszcze Mnie nie znasz? Kto Mnie widzi, widzi też Ojca. Jak Ty możesz mówić: Pokaż nam Ojca. Czy nie wierzysz, że Ja jestem w Ojcu, i że Ojciec jest we mnie”(14,8-10).

Po analizie chrystologicznych tekstów Jana Ignacego de la Potterie stwierdza: „Dlatego bez przesady można powiedzieć, że punktem ciężkości w chrystologii Janowej jest Synowska relacja Jezusa z Ojcem. Całe życie wewnętrzne Jezusa jest zorientowane na Jego Ojca, od którego przychodzi i do którego wraca. Jezus przychodzi właśnie, aby objawić życie Synowskie”¹⁸.

2. Swoją relację do Ojca Chrystus wyraźnie ujawnił także w zanoszonych do Boga modlitwach, zwłaszcza w tzw. Modlitwie arcykapłańskiej (J 17,1-26) i w modlitwie w Ogrójcu, gdzie Jezus zwrócił się do Boga używając imienia Abba (Mk 14,36).

Na szczególną uwagę zasługuje modlitwa Chrystusa po mowie pożegnalnej we Wieczerniku (J 17), zwana „Modlitwą arcykapłańską”, która dzisiaj jest nazywana także „Modlitwą ‘godziny’ Jezusa” lub modlitwą do Ojca”¹⁹. Oto jej fragmenty: „Ojcze, nadeszła godzina! Otocz swego Syna chwałą, aby Syn Ciebie nią otoczył (w.1). A teraz Ty, Ojcze, otocz mnie u siebie tą chwałą, którą miałem u Ciebie pierwej, zanim świat

¹⁷ I.de la Potterie, dz.cyt. s. 121; zob. także Do Ciebie, Boże Ojcze, Oficjalny dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Jubileuszu Roku 2000, pod red. Komisji Duszpastersko-Misyjnej Jubileuszu Roku 2000, Katowice 1998, s.17-29; J. Ratzinger, Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, w: Abyście znali Ojca waszego, s. 15-16.

¹⁸ Dz. cyt., 122; zob. także Ks. H. Witczyk, Jubileusz, w: Rok Boga Ojca, red. Ks. J.Kudasiewicz, ks. H. Witczyk, Kielce 1999, s.56-73.

¹⁹ I.de la Potterie, dz.czt., s. 60)

powstał (w.5).Ojczy Święty zachowaj ich w Twoim Imieniu, które mi dałeś, aby, tak jak My, stanowili jedno (w.11b)”²⁰.

Swą łączność z Ojcem jeszcze mocniej podkreślił Jezus w przejmującej modlitwie bezpośrednio przed Męką w Ogrodzie Getsemani: „Abba, Ojczy, Ty wszystko możesz, odsuń ode Mnie ten kielich, ale nie jak Ja, ale jak Ty chcesz” (Mk 14,36).

Termin Abba pochodzi z języka aramejskiego. W palestyńskim słownictwie świeckim używało go dziecko zwracające się do ojca (tata, tatuś), korzystał z niego także syn dorosły, kiedy chciał podkreślić bliskość i szacunek wobec swego ojca. Izraelici otaczali Boga tak wielkim szacunkiem, że nie odważali się nazywać go tym imieniem. W pismach z Qumran odnaleziono tylko jeden fragment z imieniem Boga, Abba, jednak nie należy on do modlitw, zanoszonych do Boga²¹.

Warto tu przytoczyć komentarz do nazwy Abba, jaki mieści się w następujących słowach Ojca św. Jana Pawła II „Słowo Abba przynależy do języka rodzinnego i świadczy o szczególnej bliskości, jaka zachodzi między ojcem a synem przez niego poczętym, pomiędzy synem, który kocha ojca i jest przez niego kochany. Gdy Jezus, mówiąc o Bogu, posługiwał się tym słowem, musiał zdumiewać, a nawet gorszyć słuchaczy. Izraelita nie użyłby go nawet w modlitwie. Jedynie Ten, który uważał się z całą słusnością za Syna Bożego, mógł mówić o Nim i zwracać się do Niego jak do Ojca. Abba to znaczy mój Ojczy, Tatusiu, Tato”²².

III. Bóg Ojcem uczniów i wyznawców Jezusa Chrystusa.

Jezus jako Syn Boga nie zachował tej wyjątkowej relacji dla siebie, ale pragnął, aby także ludzie nawiązali synowska więź z Bogiem Ojcem. Dlatego udziela im przywileju dzieciństwa Bożego i pozwala zwracać się do Boga z wezwaniem modlitewnym Ojczy nasz.

²⁰ W modlitwie godziny Chrystusa sześć razy występuje imię Ojciec: 17,1.5.11.21.24.25.

²¹ Zob. W. Marchel, Abba, Pere! La priere du Christi et des chretiens (Pontificio Istituto Biblico), Roma 1963; J.Jeremias, Abba, (Studien zur neutestamentlichen Theologie und Zaitgeschichte), Göttingen 1966; W. A. Beardslee, Abba, w: Słownik wiedzy biblijnej, s. 4.

²² Jan Paweł II, Rozważania o Bogu Ojcu, w: Jan Paweł II, Paweł VI . i inni, s.250.

1. Należy najpierw podkreślić, że przywilej dzieciństwa Bożego, jaki staje się udziałem chrześcijan, nie dorównuje synowskiemu przywilejowi Chrystusa jako jedyne naturalnego Syna Boga Ojca. Nikt z ludzi oddanych Chrystusowi nie może też mówić do Boga „Ojcze mój”, ale z upoważnienia Jezusa może się zwracać do Boga z modlitewnym wezwaniem „Ojcze nasz” (Mt 6,9; por J 20,17).

Należy także zwrócić uwagę, że objawienie ludziom Imienia Boga jako Ich Ojca, do którego mogą się zwracać w modlitwie jest rzeczywiście przywilejem najpierw samych uczniów Chrystusa, następnie wszystkich Jego wyznawców. Ludzie, którzy nie uwierzyli w synowskie posłannictwo Jezusa, nie byli dopuszczani do tak poufnego zwracania się do Boga.

Wyjaśnia to dokładniej św. Paweł, który twierdzi, że tylko ci, którzy otrzymali Ducha Jezusa, wołać będą do Boga, jak On w Ogrójcu Abba, Ojcze. Oto jego słowa skierowane do chrześcijan w Rzymie: „Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, ale ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: Abba, Ojcze (Rz 8,15) w Liście do Galatów pisze: ”Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serce naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojcze. (Ga 4,6).²³

Przywilej uczniów Jezusa, którzy mogli nazywać Boga Ojcem, wnet stał się udziałem wszystkich chrześcijan. Prawda o „przybranym dziecięctwie”, jakiego dostępują przez Chrystusa i Jego Ducha, ludzie ochrzczeni, została rozwinięta w Pismach Jana apostoła (1,12-13; 3,3-8) a zwłaszcza w listach św. Pawła (Rz 6,11 18,14-24; Ga 3,25-4,7). Dokument kościelny, zatytułowany „Bóg, Ojciec miłosierdzia”, określa na czym to dziecięctwo polega: „Nie naturalne narodziny, ale łaska Boża udzielona we chrzcie, czyni ludzi dziećmi Bożymi przez Jezusa Chrystusa”.²⁴

2. Dziecięctwo Boże jest wyjątkowym przywilejem dostępnym uczniom Jezusa i chrześcijanom, który niesie ze sobą także szczególne zobowiązania, dotyczące postępu duchowego. Jezus nie traktuje uczniów jako elity, ale wymaga od nich, aby służyli i rozciągali synowską relację, w jakiej sami uczestniczą, na innych ludzi (Mt 20,20.28; 28,19). Nowa

²³ Imię Boże Abba występuje tylko w Mk 14,36; Rz 8,15; Ga 4,6.

²⁴ Jan Paweł II, Bóg Ojciec miłosierdzia, s.43.

godność synów nie jest dobrem nieutralnym i statycznym, ale rzeczywistością dynamiczną²⁵

Zobowiązania ucznia Jezusowego zostały obszernie wyłożone w tzw. Kazaniu na górze (Mt 5 - 7). Dotyczą one nowych zasad postępowania, które wywodzą się z Prawa, ale przepojone są duchem cierpliwości, dobroci i miłości.

Wyraża je najpierw modlitwa „Ojcze nas” (6,9-13), która zawiera nie tylko prośby dotyczące rozwoju Królestwa Bożego i zbawienia człowieka wierzącego, ale także podstawowe prawdy o Ojcu w niebie i Jego relacji do ludzi.²⁶

Jedną z najbardziej charakterystycznych cech ucznia Jezusowego jest miłość nieprzyjaciół, której współczesny Chrystusowi świat prawie nie znał (por. Mt 5,43). Nakaz zajmuje ważne miejsce w Kazaniu na Górze: „A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują. Tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie, ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. Jeśli bowiem miłujecie tylko tych, którzy was miłują, jaką nagrodę możecie otrzymać. Czyż i celnicy tego nie czynią? Wy bądźcie więc doskonali, jak dokonali jest wasz Ojciec w niebie”(Mt 5,44-48).

Podobnie jak Chrystus wezwał uczniów do wzrostu duchowego do miary doskonałości Boga, tak św. Paweł roztoczył przed chrześcijanami wizję przestrzeni otwartej na wzrost wyznaczony w nauce Chrystusa. Wprawdzie przyszłość chrześcijan nie jest jeszcze pewna, muszą bowiem przejść zwycięsko różne doświadczenia, ale dzięki Duchowi, który im towarzyszy osiągną chwałę synów Boga, jaką otrzymają w darze jako spadkobiercy Boga i współspadkobiercy Jezusa, z którym obecnie cierpią (Rz 8,15-23; por. Ef 1,22n; 4,11-16; Kol 1,18-20).

Na zakończenie tego bardzo skróconego rozważania na temat Boga jako Ojca, warto przytoczyć pełną treści i głębi synowskiego uczucia refleksje papieża, Pawła VI:

Najwłaściwszym imieniem królującego Boga, najmądrzejszym imieniem podanym przez teologię, imieniem wychwalającym transcencję Boga i ukazującym, że jest On nam bliski i immanentny jako źródło

²⁵ Tamże, s. 47.

²⁶ Zob. M.Bednarz, Ojcze nasz, Tarnów 1999.

dło naszego życia, jest Imię, które Jezus zapalił na świecie i powierzył duszom poszukującym języka, najbardziej ludzkie i wzniosłe imię Ojca. Inni kierowali to określenie do Boga, nie dając Mu jednak życiowej i teologicznej witalności, którą przypisuje Mu Ewangelia.

Abyśmy nie byli zdumieni i skonsternowani tym objawieniem, Jezus połączył je z nowymi uczuciami, które są właściwe nowym dzieciom: zaufanie, które, gdyby nie miało u swych podstaw gwarancji Nauczyciela, byłoby bojaźnią; zaufanie otwierające duszę na dialog, na miłość, na modlitwę. Źródłem nowej religijności jest właśnie „Ojcze nasz, któryś jest w niebie” Natomiast u podstaw nowej moralności leży zdanie: „bądźcie doskonali, jak doskonały jest wasz Ojciec w niebie”.²⁷

²⁷ Rozważania na każdy dzień o Bogu Ojcu, w: Jan Paweł II, Paweł VI i inni, s. 13.